Prikaz poslovanja logističkih operatera

Lektorić, Luka

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Transport and Traffic Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet prometnih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:119:277931

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Faculty of Transport and Traffic Sciences - Institutional Repository

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI

Luka Lektorić

PRIKAZ POSLOVANJA LOGISTIČKIH OPERATERA

ZAVRŠNI RAD

ZAGREB, 2016.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet prometnih znanosti

ZAVRŠNI RAD

PRIKAZ POSLOVANJA LOGISTIČKIH OPERATERA

PRESENTATION OF LOGISTIC OPERATORS ACTIVITIES

Mentor: red. prof. dr. sc. Mario Šafran

Student: Luka Lektorić

JMBAG: 0135226434

Zagreb, rujan 2016.

SAŽETAK

Procesom globalizacije dolazi do značajnih promjena u okviru suvremene logistike i logističkih procesa, zahvaljujući tehnološkom napretku u području informatike i komunikacije. Promjene su vidljive u povećanoj suradnji firmi u cilju podjele poslova, rizika i poslovne odgovornosti te veće specijalizacije poslovnih aktivnosti. Logistički poslovi se prepuštaju specijaliziranim posrednicima – logističkim operaterima. Logistički operater je čimbenik koji uspješno dizajnira i optimizira logističku mrežu koja je sve više integrirana u globalni gospodarski sustav te obavlja razne logističke aktivnosti od točke isporuke do točke primitka i uz minimalno uložene resurse, maksimalno zadovoljava zahtjeve tržišta. Razvojem i specijalizacijom poslovnih aktivnosti vidljiv je i razvoj koncepta logističkog operatera, od 1PL do 5PL operatera koji je usmjeren na osiguravanje potpunih logističkih rješenja cijelog opskrbnog lanca i predstavlja napredni menadžment opskrbnog lanca kao integraciju svih aktivnosti povezanih s tokovima dobara u suvremenim logističkim mrežama.

Ključne riječi: *logistički operater, globalizacija, logističke usluge*

In the process of globalization there have been significant changes in the context of modern logistics and logistics processes, thanks to technological advances in the field of information and communication. The changes are visible in the increased cooperation of companies with the aim of dividing tasks, risk and business responsibilities and greater specialization of business activities. Logistical jobs are left to specialized intermediaries - logistics operators. The logistics operator is a factor that successfully designes and optimizes logistics network that is increasingly integrated into the global economic system and performs a variety of logistics activities from the point of collection to the point of delivery and with minimal resources invested, maximizes market demands. With the development and specialization of business activities, also is shown development of the concept of logistics operators, from 1PL to 5PL operators which is aimed at ensuring the complete logistics solutions for entire supply chain and represents an advanced supply chain management as well as integration of all activities related to the flow of goods in modern logistic networks.

Keywords: *logistics operator, globalization, logistics services*

Sadržaj

1. Uvod 1
2. Globalna logistika 2
2. Definicija i podjela logističkih operatera 4
2.1. Podjela logističkih operatera 5
2.1.1. Koncept 1PL (First Party Logistics) operatera 5
2.1.2. Koncept 2PL (Second Party Logistics) operatera 5
2.1.3. Koncept 3PL (Third Party Logistics) operatera 5
2.1.4. Koncept 4PL (Fourth Party Logistics) operatera 7
2.1.5. Koncept 5PL (Fifth Party Logistics) operatera 8
4. Dokumentacija u logističkoj industriji 10
4.1. Opća dokumentacija 10
4.2. CMR teretni list 11
4.3. Pomorska teretnica 13
4.4. TIR Karnet 13
4.5. ATA Karnet 14
5. Poslovi logističke usluge 15
5.1. Transport 15
5.2. Skladištenje 15
5.3. Upravljanje zalihama 16
5.4. Distribucija 17
5.5. Cross docking 17
6. Tvrtka GEFCO 19
6.1. Poslovanje 19
6.2. Poslovna mreža 21
6.3. Prikaz logističkih usluga 22
6.3.1. Kopneni prijevoz 23
6.3.2. Zračni prijevoz 24
6.3.3. Pomorski prijevoz 24
6.3.4. Željeznički prijevoz 25
6.3.5. Carina 25
8. Zaključak 27
Literatura 28
Popis kratica 30
Popis slika 31
Popis tablica 31

1. Uvod

Logistika postaje glavna tema rasprava u poslovnom svijetu šezdesetih i sedamdesetih godina, a njezina važnost počinje se uočavati osamdesetih godina 20. stoljeća. Vrlo brzo se razvijala i afirmirala u civilnim, odnosno gospodarskim sektorima i to u mnogo širem i suptilnijem značenju, posebice kao interdisciplinarna i multidisciplinarna znanost koja se proučava i primjenjuje u gotovo svim ljudskim aktivnostima. Logistika danas ima veliko značenje, a sve to zahvaljujući intenzivnoj međunarodnoj suradnji, tehnološkom razvoju, porastu ekonomske i ekološke osviještenosti, te globalizaciji na širem području Europe i Amerike. Svrstana je među znanstveno-istraživačke i studijske discipline.

U svjetskim gospodarskim sustavima raširen je trend smanjena troškova te novih uvjeta poslovanja. Logistika i optimizacija opskrbnih lanaca poprima sve veći značaj. Na zahtjev klijenata i korisnika kojima su potrebne logističke usluge, mijenjaju se i uloge logističkih operatera koji omogućuju uspješnost logističkih procesa. U ovom radu će se, uz definiranje svih relevantnih značajki i čimbenika logistike i logističkih usluga, prikazati kompleksnost rada i poslovanja logističkih operatera.

2. Globalna logistika

Globalizacija je vanjski čimbenik koji je najviše utjecao na razvoj suvremene logistike i logističke usluge, svojim utjecajem na kompleksnost međusobnih veza između proizvođača, dobavljača i kupca.

Postoji čitav niz različitih definicija pojma logistika, od kojih su mnoge nepotpune, presažete ili preopširne te nekorištene pa je najbolje definirati onu koju je prihvatilo vijeće Europe: "Logistika bi se mogla definirati kao upravljanje tokovima robe i sirovina, procesima izrade završenih proizvoda i pridruženim informacijama od točke izvora do točke krajnje upotrebe, u skladu s potrebama kupca. U širem smislu logistika uključuje povrat i raspolaganje otpadnim tvarima."[1]

Nabava, transport, upravljanje skladištima i distribucija su važne komponente logistike, a ona također podrazumijeva obuhvaćanje svih drugih aktivnosti koje logističkom sustavu ili poduzeću omogućavaju dodatnu vremensku i prostornu vrijednost. Prisutna je u industrijskim, trgovačkim, logističkim kompanijama (transportna, špediterska, lučka i dr. poduzeća) i drugim uslužnim tvrtkama u području ugostiteljstva, turizma, medicine, bankarstva, vojske, sporta itd. Bavi se organizacijom, planiranjem, kontrolom i realizacijom robnih tokova od mjesta nastanka do mjesta prodaje, preko proizvodnje i distribucije, do krajnjeg korisnika s ciljem zadovoljavanja zahtjeva tržišta, uz minimalne troškove i minimalne investicije.

Pojava globalizacije i širenja tržišta utjecala je na povećanje konkurencije u svim granama industrije i gospodarstva. U procesu globalizacije dolazi do većih promjena u opskrbnim logističkim lancima, zahvaljujući prvenstveno tehnološkom napretku u području informatike i komunikacije. Vidljiva je u povećanoj suradnji firmi u cilju podjele poslova, rizika i poslovne odgovornosti te veće specijalizacije poslovnih aktivnosti. Logistički poslovi se prepuštaju specijaliziranim posrednicima – logističkim operaterima. [2]

U isto vrijeme, dostupnost velikom broju raznih proizvoda, stvorila je vrlo zahtjevnog proizvođača koji inzistira na trenutačnoj dostupnosti i kontinuiranoj nabavi novih modela. Sukladno navedenom, razvoj logistike kao znanosti dovodi do stvaranja novih odnosa na tržištu, odnosa koji se temelje na novoj marketinško-logističkoj paradigmi djelovanja na tržištu te poslovanja koje je posredstvom logističkih operatora usredotočeno na kupca. To poslovanje razvija partnerske odnose s logističkim tvrtkama na tržištu te je zahvaljujući mega-logističkim operatorima globalno usmjereno i orijentirano kontinuiranom brigom za povećanjem

efikasnosti i efektivnosti kroz stalni napredak cjelokupnog paketa logističkih usluga i time se ostvaruje najveći učinak na relaciji: konkurentska prednost tvrtke – potrošačev probitak.[3]

Upravo zbog navedenih razloga logistički operateri su prisiljeni obavljati dodatne aktivnosti, više transakcija u manjim količinama, s kraćim vremenom ukrcaja i iskrcaja, uz manje troškove i s većom točnošću. Sve je veća potreba za poduzećima koja se na tržištu javljaju kao pružatelji logističkih usluga te je i konkurencija među njima jača, a zbog tog razloga poduzeća se trude ponuditi najbolju uslugu koja će u potpunosti zadovoljiti potrebe kupaca kako bi se oni odlučili upravo za njih.

2. Definicija i podjela logističkih operatera

Logistički operater je čimbenik koji uspješno dizajnira i optimizira logističku mrežu koja je sve više integrirana u globalni gospodarski sustav te obavlja razne logističke aktivnosti od točke isporuke do točke primitka, a uz minimalno uložene resurse maksimalno zadovoljava zahtjeve tržišta.

U uvjetima globalizacije prednost imaju veliki (mega) logistički operatori, koji su u stanju vertikalno se integrirati u cjelosti. Mega logistički operatori ne nude samo transport, već i skladištenje, informacijsku tehnologiju, pa čak i proizvodnju, te globalni nastup.[4] Logistički operateri omogućuju globalnim logističkim lancima pronaći svoje mjesto na globalnom svjetskom tržištu, odnosno plasiranje svojih proizvoda bilo gdje u svijetu. Pružaju potporu globalnim logističkim lancima u svjetskoj razmjeni dobara u kopnenom prijevozu, svjetskom zračnom i pomorskom prijevozu, te u svim srodnim logističkim uslugama. Posjedujući vlastite logističke centre, smještene u čvorištima svjetskih tokova robe, stvaraju efikasnu vezu među prijevoznicima pružajući sudionicima globalnog logističkog lanca široki spektar usluga dodane vrijednosti. Zadaće poslovnih procesa za koje je zadužen logistički operater mogu se promatrati s upravljačke, odnosno menadžerske razine i s operativne razine s obzirom da logistički operater predstavlja poveznicu upravljačke i operativne razine. Osnova specifičnog znanja i vještina koje mora posjedovati predstavljaju kombinaciju upravljačkog i operativnog znanja. S obzirom na važnost uloge logističkog operatera u strukturi znanja i upravljanja resursima, ciljevi upravljanja znanjem su slični ciljevima upravljanja resursima te ciljevima opskrbnog lanca:

- isporuka u pravo vrijeme
- dostupnost na pravom mjestu
- prisutnost u pravom obliku
- zadovoljavanje zahtjeva kvalitete
- dobavljanje uz najniže moguće troškove. [5]

Kao što je već navedeno, spektar poslovanja logističkog operatera se proširio, a u nastavku ovog rada bit će prikazane neke od značajnih aktivnosti logističkog operatera.

2.1. Podjela logističkih operatera

2.1.1. Koncept 1PL (First Party Logistics) operatera

Koncept 1PL odnosi se na velike prijevozne kompanije koje su pružale ograničene usluge cijelom transportnom lancu. Odnosno, pod kontekstom prijevoznika, definiraju se kao fizičke usluge transporta materijalnih ili nematerijalnih dobara.[2] Mnoge male kompanije samostalno obavljaju logističke aktivnosti, tj. imaju vlastiti transport, skladištenje, pretovarnu mehanizaciju i ljudske resurse.

2.1.2. Koncept 2PL (Second Party Logistics) operatera

Dolazi do geografskog širenja i pomicanja granica logistike te kompanije angažiraju dobavljača za obavljanje logističkih aktivnosti transporta i skladištenja s ciljem uštede vremena ili smanjenja troškova. Radi se o transportno-špediterskim kompanijama koje su osiguravale neke od logističkih usluga za pojedinačne ili za mali broj funkcija u složenom i dugom lancu isporuka.[2]

Pojavom globalizacije, kako bi uspjeli u sve kompleksnijem okruženju, kompanije se okreću *outsourcingu* logističkih usluga. *Outsourcing* logističkih usluga odnosi se na korištenje vanjskog dobavljača usluga za obavljanje onih poslova i usluga koje se ne smatraju strateški važnima za postizanje misije. [6]

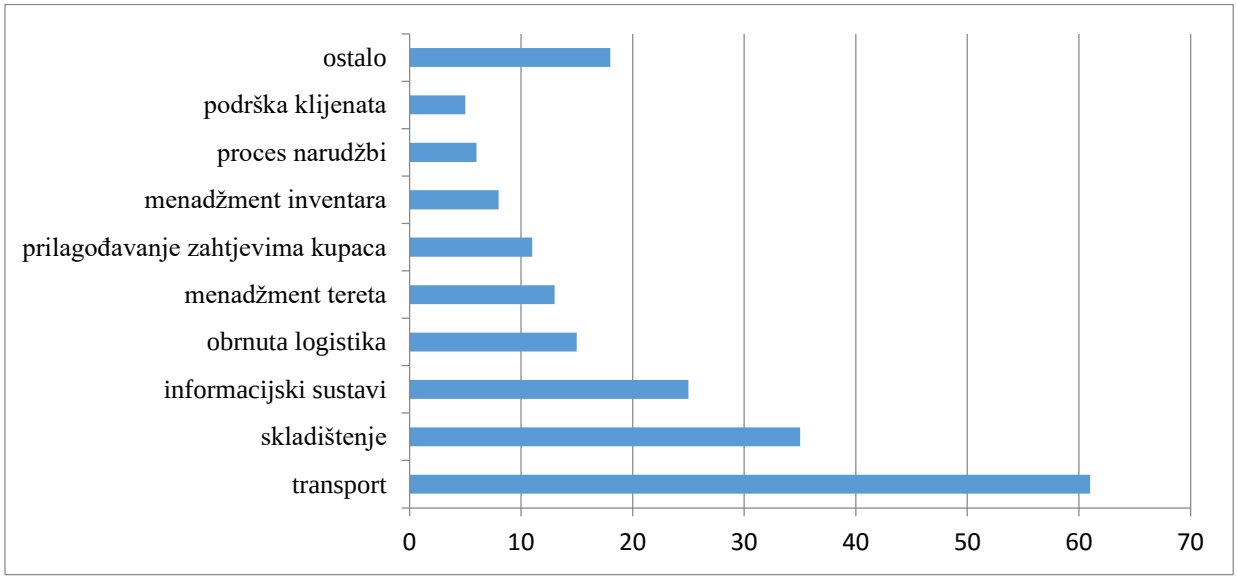
2.1.3. Koncept 3PL (Third Party Logistics) operatera

3PL operater je vanjski davatelj logističkih usluga, tj. poduzeće specijalizirano za pružanje cjelovitih skladišnih, prekrcajno-manipulacijskih i transportnih usluga, koje preuzima organizaciju i provedbu određenog dijela opskrbnog lanca korisnika.

Operateri 3PL usluga unaprijedili su efikasnost upravljanja logističkih lanaca isporuka, proširili lepezu logističkih usluga i povećali sposobnosti prijevoznika tereta i špeditera. Koncept 3PL je početna točka transportnih i logističkih aktivnosti osamostaljenih operatera kao vanjskih firmi. On najčešće podrazumijeva više povezanih, međusobno koordiniranih i komplementarnih aktivnosti kao što su skladištenje, isporuka i prijevoz, ali i dodatne mnogobrojne usluge.

S povećanjem zahtjeva kupaca, mnogi 2PL su se 90-ih godina prošlog stoljeće počeli razvijati u 3PL operatere, dodavanjem novih logističkih mogućnosti i funkcija u svoj postojeći obujam usluga. Među tim novim uslugama specijaliziranih 3PL operatera, mogu se izdvojiti usluge preparkiravanja, usluge reverzne logistike ili povrata proizvoda od krajnjeg kupca, hlađenja i sušenja kod prehrambenih proizvoda, express isporuka, zatim korištenje outosourcinga samo u nekim vršnim dijelovima dana, tjedna ili godine kad kapaciteti ne mogu podnijeti tekuću potražnju, prijevoz vrlo malog ili vrlo velikog tereta i sl...[6] Osim ostvarenja logističkih usluga, naglašena je razmjena informacija, rizika i koristi između 3PL operatera i kompanije.

Zahvaljujući prijenosu logističkih funkcija na 3PL operatere – štedi se vrijeme, oslobađaju se financijski resursi (koji se usmjeravaju na ključne aktivnosti kompanije), kvalitetnije i brže se obavljaju logističke operacije, dijeli se odgovornost za upravljanje i poslovni rizici, a sve to skupa osigurava stvaranje natjecateljske prednosti na tržištu.

Slika 1: Stupanj prijenosa pojedinih logističkih funkcija na operatere na europskom tržištu u %

Izvor:[2]

Usluge 3 PL operatera mogu se podijeliti u četiri kategorije:

- standardni 3PL dobavljač – pokupiti, pakirati, skladištiti, distribuirati – najosnovnije funkcije logistike;

- unaprjeđivač usluge – nudi klijentima napredniju uslugu sa dodatnim vrijednostima (nadzor i praćenje, posebna pakiranja ili pružanje jedinstvenog sigurnosnog sustava);
- prilagođavač korisniku – dolazi na zahtjev kupca i preuzima veliku kontrolu nad aktivnostima kompanije;
- unaprjeđivač za korisnike – dobavljač se integrira s klijentom i preuzima njegovu cjelokupnu logističku funkciju. [7]

2.1.4. Koncept 4PL (Fourth Party Logistics) operatera

4PL operateri su specijalistička poduzeća koja najkvalitetnije upravljaju resursima, kapacitetima i tehnologijama onih uslužno-logističkih organizacijskih oblika koji funkcioniraju u okvirima jednog opskrbnog lanca. „*Danas se 4PL operater sve više pojavljuje kao nova paradigma integriranog logističkog menadžmenta, odnosno kao mrežni integrator, koji sastavlja i kombinira raspoložive resurse (financijske, informacijske, prijevozne), kadrovske sposobnosti i tehnologije da bi dizajnirao, izgradio i ostvario efikasna logistička rješenja za svoje klijente u složenom opskrbnom lancu.“*[2]

Poduzeće koje pruža 4PL usluge može se opisati kao ono koje nudi cjelovit outsourcing logističkih funkcija uključujući mogućnost angažiranja i nadzora konkretnih izvršitelja logističkih aktivnosti u opskrbnom lancu (npr. angažiranje 3PL tvrtki). Nadalje, 4PL operateri posjeduju neophodnu stručnost i tehnologiju za upravljanje resursima i procesima te svojim klijentima omogućavaju da aktivnosti logističkog upravljanja u popunosti outsourciraju. [8]

U tablici 1 prikazani su zadaci 4PL dobavljača.

Tablica 1: Prikaz zadataka koncepta 4PL operatera

Planiranje, upravljanje i optimizacija opskrbnih lanaca
Strateško mrežno planiranje
Planiranje transporta
Praćenje rute i informiranje o porijeklu tereta
Efikasno upravljanje prodajom proizvoda
Dostavljanje informacijsko-računovodskih resursa i usluga

Financijske usluge
Integracija informacijsko-transportnih sistema
Upravljanje skladišnim poslovima i zalihama
Planiranje i optimizacija transporta
Praćenje statusa narudžbi i geografskog položaja tereta
Upravljanje dokumentacijom i njenom cirkulacijom
Consulting

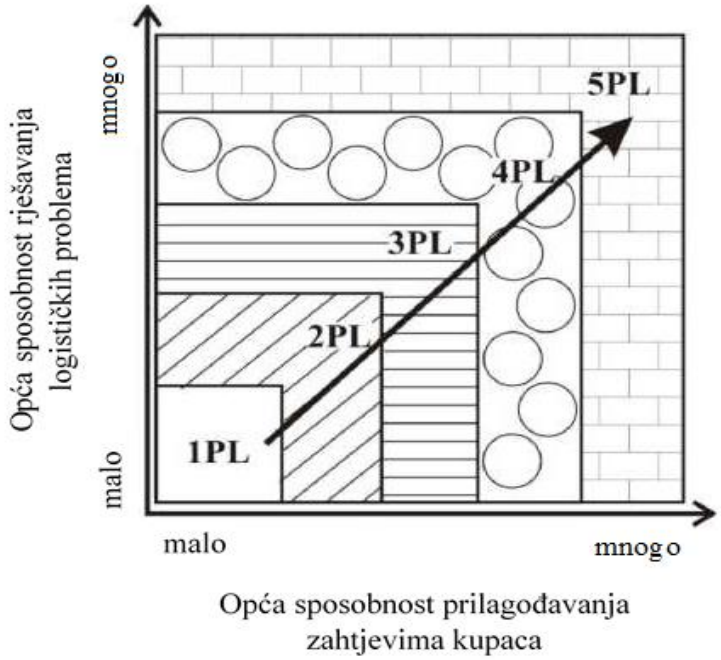
Izvor: [2]

2.1.5. Koncept 5PL (Fifth Party Logistics) operatera

5PL logistički koncept je usmjeren na osiguravanje potpunih logističkih rješenja cijelog opskrbnog lanca i predstavlja napredni menadžment opskrbnog lanca kao integraciju svih aktivnosti povezanih s tokovima dobara u suvremenim logističkim mrežama. U literaturi se navodi da je razvoj operatera doprinio i novom dizajniranju strukture logističkog lanca. Naime, tradicionalni distributeri i prodavači se zamjenjuju logističkim operaterima i on-line dobavljačima. Navedeno doprinosi razvoju novog područja logistike - virtualne logističke mreže. [2]

Unutar virtualne logističke mreže, logistički sustav je podržan suvremenim informacijskim tehnologijama te je spreman učiti i prilagođavati se neobičnim i pojedinačnim zahtjevima kupaca. Omogućuje kupcima koji to zahtijevaju, punu kontrolu kupo-prodajnoga procesa, mogućnost širokog izbora prilagođenog njihovoj pojedinačnoj financijskoj snazi te i korištenje različitih načina nabavljanja robe i usluga, sukladno zahtjevima njihovog životnog stila. [3]

Sljedeća slika prikazuje razvoj navedenih koncepata logističkih operatera:

Slika 2: Razvoj operaterske logističke djelatnosti, [2]

4. Dokumentacija u logističkoj industriji

4.1. Opća dokumentacija

- Međunarodna trgovačka komora
  1. Financijska dokumentacija
     - Mjenice, čekovi i drugo u svrhu izvršenja plaćanja
  2. Trgovinska dokumentacija
     - Administrativna (licenca za uvoz/izvoz, potvrda o uvozu/izvozu, dokument o izvršenoj kontroli, itd.)
     - Najčešće izdaje ministarstvo trgovine na zahtjev lokalnog uvoznika/izvoznika
     - Vezano uz režim uvoza/izvoza (količinska „K" ograničenja, vrijednosna „D" ograničenja, slobodan „LB režim)
  3. Dokumenti o prijevozu robe
     - Obveze prijevoznika u skladu s ugovorom
     - Pomorski prijevoz: pomorska teretnica
     - Riječni prijevoz : riječna teretnica, riječni tovarni list
     - Zračni prijevoz: zrakoplovni tovarni list
     - Željeznički prijevoz: međunarodni željeznički tovarni list, TIF deklaracija
     - Cestovni prijevoz : međunarodni tovarni list (CMR), TIR karnet
  4. Dokumenti o osiguranju
     - Polica osiguranja – pojedinačna ili generalna
  5. Robni dokumenti
     - Trgovačka faktura (dokaz vlasništva, zahtjev plaćanja za vrijednost isporučene robe)
     - Carinska faktura (ista, uz dodatak izjave da roba odgovara propisima zemlje uvoznice)
     - I dr.
  6. Informativni dokumenti
     - Potvrda o podrijetlu robe (min. 50% domaćih komponenti)
     - Atest
     - Sanitarna potvrda (prehrambeni i kozmetički proizvodi)
     - Potvrda o krajnjoj namjeni (protiv reeksporta),...

4.2. CMR teretni list

Kratica CMR odnosi se na Međunarodni sporazum o prijevozničkim ugovorima u cestovnom prometu robe. Teretni list CMR-a uređuje prijevoz sve vrste robe kamionima. Primjenjuje se kada se lokacija na kojoj se preuzima roba i lokacija na koju robu treba dostaviti nalaze u dvije različite države. Pritom najmanje jedna od država mora biti članica CMR-a. To vrijedi bez obzira na sjedište ili državljanstvo stranaka. Sporazum vrijedi u svim državama članicama Europske unije i nekim drugim državama. Putem CMR-teretnoga lista uređuje se i odgovornost u slučaju transportnih oštećenja.

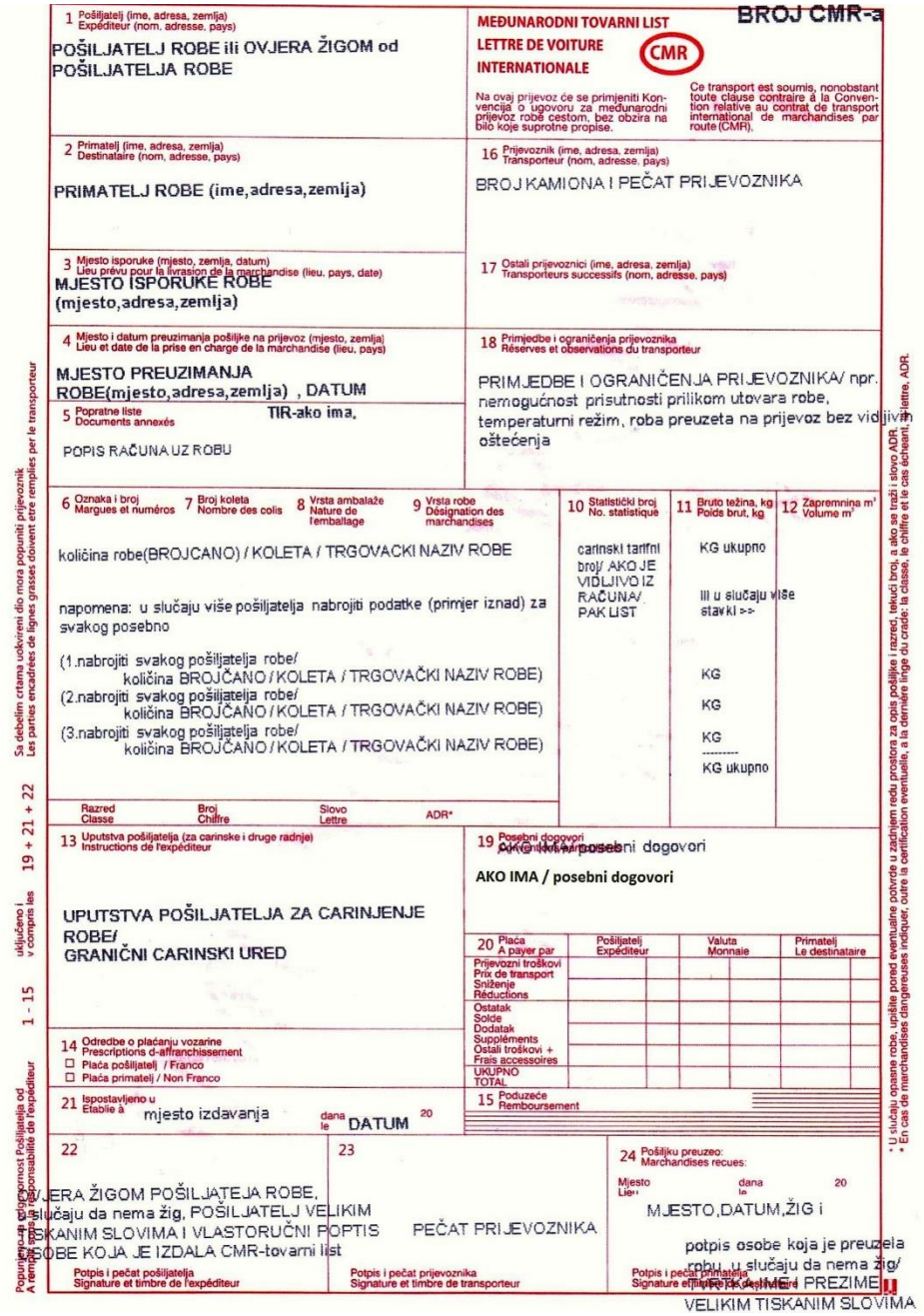
Ispisani, tj. ispunjeni teretni list mora sadržavati:

- ime i adresu pošiljatelja,
- ime i adresu primatelja,
- ime i adresu prijevoznika,
- mjesto isporuke,
- mjesto i datum preuzimanja pošiljke,
- popratnu dokumentaciju,
- uobičajeni opis robe, vrstu i način pakiranja, a za opasnu robu njeno opće poznato naimenovanje,
- bruto težinu robe ili količinu izraženu na drugi način,
- odredbe o plaćanju vozarine i
- uputu pošiljaoca za carinske i druge radnje. [9]

Osim navedenih podataka, u teretni list mogu se unijeti i podaci kao što su: iznos osiguranja, upute pošiljatelja prijevozniku u pogledu osiguranja robe, ugovorni rok prijevoza, naznaku vrijednosti robe, troškove koje preuzima pošiljatelj. Osim navedenog, stranke mogu unijeti u teretni list i druge podatke koje smatraju korisnim.

Teretni list CMR se sastoji od sljedećih dijelova::

1. crveni primjerak za pošiljatelja
2. plavi primjerak za primatelja
3. zeleni primjerak za prijevoznika
4. crno – bijeli primjerak za drugog prijevoznika (ako je potreban). [10]

Slika 3: Primjer popunjavanja CMR-a

4.3. Pomorska teretnica

Teretnica je najznačajnija isprava o pomorskom transportu, budući da ona ima robno – vrijednosni karakter tj. vrijedi onoliko koliko i teret koji je u njoj naznačen. Nakon što se roba ukrca na brod, brodar ili zapovjednik broda korisniku, tj. pošiljaocu robe daje pismenu potvrdu. Ta pismena potvrda naziva se pomorska teretnica, a njome se brodar ili zapovjednik broda obvezuju da će prevesti propisanu robu, uz stanovite uvjete, na odredište i izručiti zakonitom posjedniku te teretnice.

Navedena se teretnica ne može izdati i potpisati prije nego li je roba ukrcana, ona mora biti izdana kroz 24h iza dovršenog ukrcaja. Ovom teretnicom ukrcatelj dokazuje svoja prava brodaru ili zapovjedniku broda.[11]

4.4. TIR Karnet

Propise o carinskom postupku i kontroli cestovnih vozila sadrži Carinska konvencija o međunarodnom prijevozu robe na osnovi karneta TIR (konvencija TIR). Ova konvencija, koju je Republika Hrvatska ratificirala, regulira carinsku materiju i postupak carinskih organa prema vozilima i međunarodnim prijevoznicima čija vozila prelaze državne granice s oznakom (tabela, targa) TIR. Konvencija TIR pojednostavljuje carinski postupak na graničnim prijelazima vozila s oznakom i karnetom TIR. Izdavatelj-jamac izdaje karnet temeljem pisanog zahtjeva prijevoznika uz naplatu naknade te preuzima obvezu plaćanja uvoznih i izvoznih pristojbi i davanja, ukoliko dođe do nepravilnosti u svezi s primjenom karneta. Najveći iznos koji se može potraživati od izdavatelja-jamca određuje svaka ugovorna zemlja zasebno. Prednosti prijevoza robe u režimu TIR karneta sastoje se u tomu da roba ne podliježe plaćanju carine ili jamstva na ime carine na usputnim carinarnicama, a ni carinskom pregledu na usputnim carinarnicama (osim u iznimnim slučajevima, na zahtjev carinarnice). [1]

TIR karnet se sastoji od korica, talona 1/2, odgovarajućeg broja listića 1 i 2 te obrasca zapisnika o očevidu. Svaki iskorišteni karnet i karnet kojemu je istekao rok trajanja prijevoznik mora vratiti izdavatelju, koji ga vraća IRU-u. TIR karnet vrijedi najviše godinu dana od dana izdavanja od strane IRU-a, pri čemu rok korištenja izdanog karneta određuje izdavatelj-jamac. Karnet se može rabiti samo za jedno putovanje, a izdaje se za pojedinačno vozilo ili kontejner, kao i za skup vozila ili kontejnera.

Ako se prijevoz obavlja samo preko jedne otpremne carinarnice i samo preko jedne odredišne carinarnice, karnet TIR treba sadržavati najmanje dva listića za zemlju polaska, dva listića za zemlju odredišta te dva listića za svaku drugu zemlju preko čijeg se teritorija prelazi. Za svaku dodatnu otpremnu ili odredišnu carinarnicu potrebna su dva dodatna listića.[12]

4.5. ATA Karnet

Carinska konvencija o ATA karnetu donesena je u Bruxellesu, 6. prosinca, 1961. Karnet ATA (eng. Temporary Admission) je carinski dokument koji temeljem međunarodne Carinske konvencije o ATA karnetu zamjenjuje nacionalne carinske dokumente za privremeni izvoz, uvoz i provoz robe, čime se pojednostavljuje carinski postupak i na taj način olakšava i ubrzava promet određenih kategorija roba. Udruženje jamaca i izdavatelja ATA karneta je nacionalna gospodarska komora u zemlji potpisnici konvencije. U Republici Hrvatskoj to je Hrvatska gospodarska komora po ovlaštenju Carinske uprave. Rok važnosti ATA karneta iznosi najviše jednu godinu, međutim nadležna carinarnica može odobriti i kraći rok za povrat privremeno izvezene ili uvezene robe. [1]

ATA karnet pokriva tri glavne kategorije:

- privremeni uvoz uzoraka,
- privremeni uvoz stručne opreme i
- privremeni uvoz robe namijenjene izložbama, sajmovima, kongresima i sličnim manifestacijama.

Temeljem ATA karneta ne smiju se uvoziti prehrambeni proizvodi, kvarljiva roba te roba namijenjena preradi, obradi ili popravku. ATA karnet se ne izdaje za izložbe organizirane u privatne svrhe u trgovinama ili poslovnim prostorima radi prodaje strane robe. [13]

5. Poslovi logističke usluge

Da bi se logistika mogla adekvatno istražiti i usavršavati, te da bi se mogle definirati metode planiranja logističko-distribucijskih procesa, potrebno je definirati elemente logističkog sustava. Logistička poduzeća nude usluge koje se odnose na osiguranje svih komponenti usluge isporuke i time povezano izvršavanje logističkih zadataka. Logistički operateri, na zahtjev klijenata, obavljaju neke od sljedećih logističkih usluga:

a. transport
b. skladištenje
c. upravljanje zalihama
d. distribucija
e. cross docking

5.1. Transport

Pod transportom (prijevozom) se podrazumijeva specijalizirana djelatnost koja pomoću prometne suprastrukture i prometne infrastrukture omogućuje proizvodnju prometne usluge.

Za učinkovito ispunjenje te zadaće prijevozno poduzeće mora odabrati optimalno prijevozno sredstvo i optimalni prijevozni put što u dobro organiziranom logističkom sustavu određuju logistički operateri. Nakon što analizira sve tražene zahtjeve, logistički operater odlučuje o vrsti prijevoza. Ovdje može birati između željezničkog, cestovnog, pomorskog, riječnog, zračnog prijevoza, te prijevoza cjevovodima. Isto tako može odabrati kombinaciju dvaju ili više prijevoza (intermodalni prijevoz). [1]

5.2. Skladištenje

Skladište je mjesto gdje se smještaju i čuvaju različiti materijali, poluproizvodi i gotovi proizvodi. U svim fazama procesa jednostavne i proširene reprodukcije, od nabave sredstava za proizvodnju do proizvodnje, prodaje i potrošnje, roba se sprema u skladišta.

Skladišna logistika je specifična tercijarna logistika koja pomoću odgovarajućih elemenata proizvodi skladišno-logističke proizvode. To, zapravo, znači da skladišna logistika kao znanost i skladišna logistika kao aktivnost pružanjem potpore i podrške pri skladištenju, smještaju i razmještaju različitim skladišnim manipulacijama te i u skladištenju materijalnih

dobara omogućuje brzo, sigurno i racionalno upravljanje tokovima materijalnih dobara na brojnim i različitim mjestima (svim vrstama skladišta, terminalima, robno-transportnim centrima, robno-trgovinskim centrima, robno-distribucijskim centrima, logističkim centrima). Osnovni su ciljevi skladišne službe u društvu omogućiti nesmetano, i prije svega kontinuirano poslovanje, očuvanje vrijednosti i kvalitete čuvanog materijala ili robe i skladištenje uz minimalne troškove. [14]

5.3. Upravljanje zalihama

Zalihe su posredno vezane za skladištenje. Količinu i obujam zaliha određuju veličina raspoloživog skladišnog prostora, tehnička i tehnološka opremljenost skladišta, broj osposobljenih radnika u njemu i "politika zaliha" koju provodi tvrtka. Jedna od najvažnijih zadaća logističkoga menadžmenta je upravljanje zalihama. Temeljna je misija upravljanja zalihama da one budu što manje, ali uvijek dovoljne za podmirenje potreba kupaca, potrošača, korisnika. [14]

Dakle, bit nadzora nad zalihama materijala, a time i nad angažiranjem novčanih sredstava u taj dio kratkotrajne imovine, sastoji se u tome da se zalihe održavaju u primjerenoj visini. Visina zaliha svakog materijala ovisi o svim čimbenicima o kojima ovisi ritam nabave i ritam trošenja, a oni su specifični za svako društvo, čak i za svaki materijal. Te čimbenike možemo svrstati kako slijedi: stanje na tržištu nabave (raspoloživost materijala na domaćem tržištu, potreba uvoza i sl.), ustroj poslovanja materijalom (veza proizvodnje i nabave skladišta i sl.), financijske mogućnosti (vlastita sredstva, mogućnost dobivanja kredita i sl.), ostale mogućnosti društva (raspoloživost skladišnog prostora, mogućnost prikladnog transporta i sl.) i poslovna aktivnost društva (izbor dobavljača i putova nabave, redovitost plaćanja dobavljačima i sl.).

U upravljanju zalihama logističkim operaterima mogu pomoći različiti modeli planiranja i kontrole zaliha :

- Tradicionalni model upravljanja zalihama - EOQ - Economic Order Quantity - ekonomična količina narudžbe, odnosno veličina narudžbe kod koje su troškovi koji variraju s veličinom narudžbi minimalni.

- Suvremeni model upravljanja zalihama, JIT (Just in Time) - točno na vrijeme, odnosno proizvodnja bez zaliha; sustav kontinuiranog opskrbljivanja proizvodnje potrebnim materijalima, bez prethodnog skladištenja i slično.
- Suvremeni model upravljanja zalihama - DRP - Distribution Requirement Planning - planiranje i kontrola zaliha na osnovi tržišnih uvjeta distribucije.
- Suvremeni model upravljanja zalihama - MRP - Materials Requirement Planning - planiranje potreba za materijalom.

5.4. Distribucija

Distribucija se, općenito, može označiti kao promet gospodarskih dobara između proizvođačkih i potrošačkih jedinica. Dobro planirana i organizirana distribucija čini okosnicu logističkog sustava, te se prema njoj trebaju planirati ostali elementi logističkog sustava kako bi funkcioniranje cijelog sustava bilo u funkciji potreba korisnika.

Sukladno navedenom, oblikovanje distribucijske mreže je od iznimne važnosti za svakog klijenta, a u osnovi podrazumijeva:

- određivanje lokacija, tehnologije i kapaciteta infrastrukture (skladišta, distribucijski centri, prodajna mjesta);

- određivanje vrste i tehnologije prijevoza;

- izgrađivanje informacijsko – komunikacijskog sustava. [1]

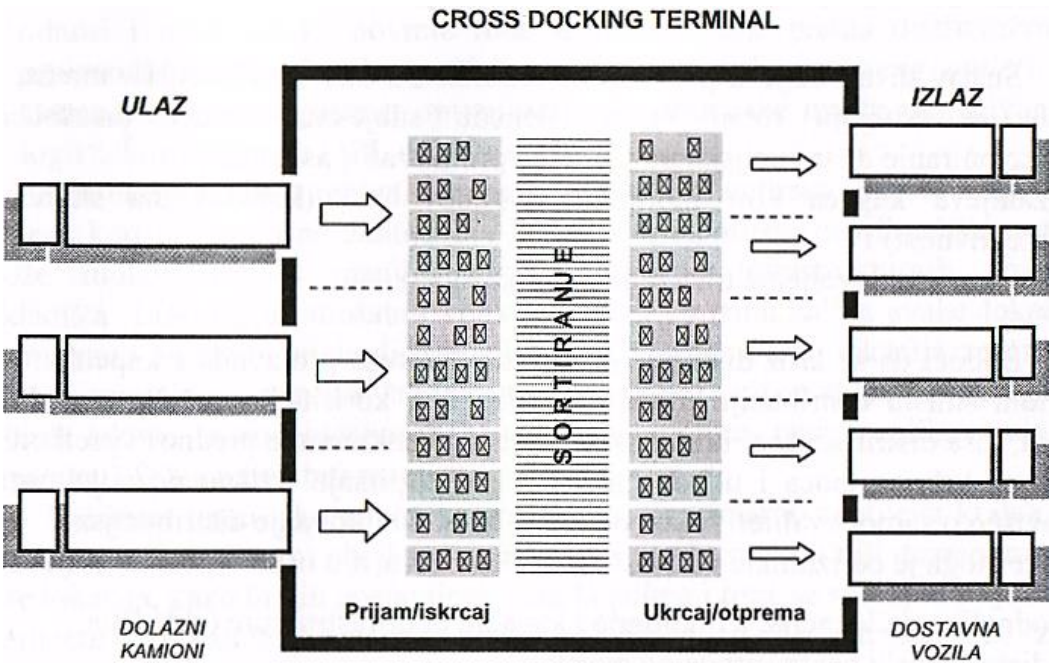
Ukoliko je strategija tvrtke orijentirana prema kupcima koji ne zahtijevaju kratak rok isporuke, distribucija funkcionira s manjim brojem lokacija i infrastrukturnim elementima (skladišta, LDC – logističko-distribucijski centri). Ipak, ako ciljani segment kupaca zahtijeva kratak rok isporuke, objekti distribucijske mreže moraju biti disperzirani na više lokacija kako bi bili dostupniji kupcima. Ukratko, mreža distribucije treba biti oblikovana tako da omogućuje dobit, uz zadovoljenje potreba kupaca.

5.5. Cross docking

Jedna od djelatnosti logističkog operatera jest i logistička usluga *"cross docking*". *"Cross docking"* se može definirati kao izravan tok robe preko logističko-distribucijskih centara (LCD-a) od prihvatne do distribucijske funkcije, koji isključuje potrebu skladištenja,

što znači reduciranje svih manipulacija koje roba prolazi između prihvata (preuzimanja) i isporuke (dostave). [15]

Bit *"cross docking-a"* je prebacivanje fokusa s opskrbe na potražnju. Svaka klijentova isporuka robe odmah se na ulazu u sustav *"cross docking-a"* sortira i slaže prema potražnji, tj. prema prethodno primljenim narudžbama njegovih kupaca. Izlazne pošiljke se zatim ukrcavaju izravno u dostavna vozila i dostavljaju klijentima. „Cross docking" može obavljati sam distributer, ali najčešće se radi o outsourcing-u specijaliziranim dobavljačima logističkih usluga (3PL dobavljačima). Nadalje, djelatnost „cross docking-a" ima prednosti za klijenta, ali i operatere. Korisnicima smanjuje troškove manipulacije, razine zaliha, potrebnog skladišnog prostora te omogućuje bržu isporuku, a operaterima koristi većim ostvarenjem poslovnih prihoda i optimalnim iskorištavanjem skladišnih kapaciteta. [1]

Slika 4: Sustav Cross docking-a, [1]

6. Tvrtka GEFCO

GEFCO je međunarodna logistička kompanija koja svojim klijentima nudi širok raspon transportnih i logističkih usluga te rješenja za optimiziranje opskrbnog lanca. GEFCO ima tradiciju od više od 65 godina poslovanja u automobilskoj industriji, jednoj od globalno najzahtjevnijih s područja logistike. U nastavku slijedi opis poslovanja i djelatnosti ove kompanije.

Slika 5: Logo tvrtke GEFCO

6.1. Poslovanje

GEFCO je osnovao Peugeot 1949. godine pod nazivom "Les Groupages Express de Franche-Comté" i na taj način obilježio prvi prijevoz između Pariza i Sochaux-a. Danas Grupa GEFCO ima više od 65 godina iskustva, 41 podružnicu, prisutnost u 150 zemalja diljem svijeta i 11,600 zaposlenih.

Neke od osnovnih usluga koje nudi tvrtka GEFCO su:

- logistika gotovih vozila - preuzimanje, prijevoz, skladištenje i dostava vozila i auto dijelova od mjesta proizvodnje ili luke istovara do distributera ili krajnjeg korisnika;
- usluge cestovnog prijevoza tereta – pojedinačni i zbirni tereti, djelomični i kompletni utovari;
- usluge željezničkog, pomorskog i zračnog prijevoza;
- skladištenje.

Svaki dan i za svaki transportni raspored stručnjaci tvrtke GEFCO analiziraju najbolje opcije za optimiziranje procesa i troškova, i u suradnji s operativnim timovima prilagođavaju ih novim izazovima. S obzirom na dugogodišnju povijest djelovanja na području upravljanja opskrbnim

lancem u automobilskoj industriji, u Grupi GEFCO razvijaju i rješenja 4PL za proizvođače, koja obuhvaćaju cijeli lanac logistike:

- obuhvaćanje svih aspekata opskrbnog lanca,
- kreiranje rasporeda prijevoza,
- optimiziranje logistike na dnevnoj osnovici, „*line side*“, uz doprinos specijalističkih timova,
- mapiranje i optimiziranje lanca opskrbe (razvoj geografskih informacijskih alata),
- praćenje uspješnosti (Track & Trace, upravljanje događajima, postavljanje ciljanih KPI i njihovo pridržavanje)…[16]

GEFCO proaktivno inkorporira standarde i certifikate potrebne klijentima u sektoru logistike općenito te se koristi međunarodnim certifikatima:

- **Certifikat ISO 9001**: ovaj se certifikat primjenjuje na sustave upravljanja kvalitetom, kako bi se osiguralo da oni ispunjavaju kriterije na koje su orijentirani klijenti, kriterije upravljačkog angažmana i kontinuiranog unapređenja. GEFCO posjeduje certifikat ISO 9001 na razini cjelokupne Grupe.
- **Certifikat ISO 14001**: ovaj certifikat odnosi se na rješavanje pitanja ekoloških rizika, a njime se može pohvaliti 60 poslovnih lokacija Grupe GEFCO u 14 zemalja.

Temeljem potreba klijenata, GEFCO može ponuditi i prilagođena rješenja za revizije, procjene i certificiranje za određene usluge:

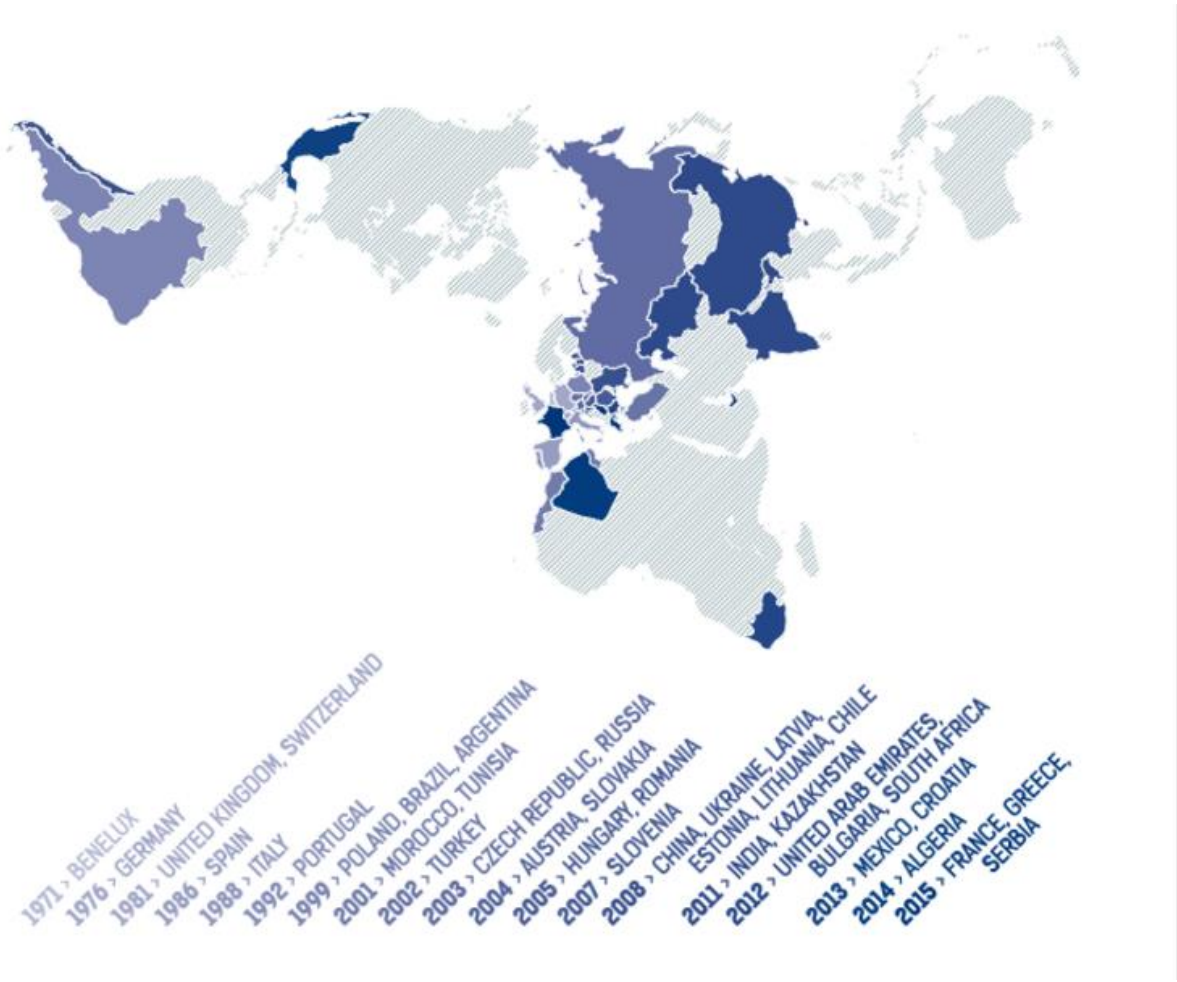
- **Procjena EcoVadis**: pokriva politiku društveno odgovornog poslovanje (DOP). Za Grupu GEFCO obavljena je procjena, nakon koje je Grupa proglašena jednom od najboljih u sektoru logistike.
- Procjena **SQAS*** specifična je za kemijsku industriju, a ocjenjuje učinkovitost u pogledu kvalitete, sigurnosti, okoliša i logističkih dobavljača. Ovaj certifikat posjeduje sedam lokacija Grupe GEFCO u Njemačkoj i Italiji.
- Procjenom **SMETA*** ocjenjuje se etička praksa u opskrbnim lancima. Ovaj je certifikat dodijeljen Grupi GEFCO kao cjelini.

***SQAS**: Sustav procjene sigurnosti i kvalitete (Safety & Quality Assessment System); SMETA: Revizija etičnosti poslovanja tvrtki članica Sedexa (Sedex Members Ethical Trade Audit)

6.2. Poslovna mreža

GEFCO se proširio na Hrvatsku zbog povoljnog geostrateškog prometnog položaja koji čini Hrvatsku važnom poveznicom u južnoeuropskom dobavnom lancu. Kroz Hrvatsku prolaze tri prometna koridora koja povezuju Zapadnu Europu s Azijom i Istočnu Europu sa Sredozemljem. Luke Rijeka i Ploče su multi-namjenska međunarodna teretna čvorišta koja nude izvrsne mogućnosti logističkim kompanijama. Kratka udaljenost između ureda u Zagrebu i riječke luke ima ključnu ulogu u strategiji GEFCO Hrvatske.

Trenutno su usmjereni na poboljšanje transportne ponude otvaranjem novih željezničkih koridora, od kojih glavni prolazi euroazijskim prostorom. Paralelno s tim fokusirani su i na međunarodni razvoj putem novih podružnica u Srbiji, Grčkoj, Tajlandu i Vijetnamu. Uz to, prisutni su u Rusiji i središnjoj Aziji. Sve to odvija se putem interkontinentalne mreže od 160 agencija za cestovni prijevoz, 85 agencija za zračni i pomorski promet, 55 skladišta i 85 točki carinjenja diljem svijeta.

Slika 6: Širenje poslovne mreže, GEFCO, [17]

6.3. Prikaz logističkih usluga

Zahvaljujući veličini integrirane mreže i operativnim sposobnostima GEFCO nudi rješenja za:

- kopneni prijevoz
- zračni prijevoz
- pomorski prijevoz
- željeznički prijevoz
- usluge carinskog poslovanja
- transportna ambalaža za višekratno korištenje
- skladištenje.[16]

6.3.1. Kopneni prijevoz

Sa prevezenih 25 milijuna tona tereta, GEFCO je jedna od najjačih tvrtki u FTL-LTL (Full Truckload / Less than Truckload) sektoru. Sredstva i oprema na raspolaganju:

- 400 profesionalnih špeditera u 30 europskih zemalja
- upravljiva flota kamiona i prikolica
- mapa poželjnih prijevoznika

GEFCO osigurava prijevoz punih i djelomično punih kamiona u skladu sa standardiziranim postupcima:

- planiranje transporta
- upravljanje i praćenje izravnog prijevoza
- upravljanje carinskim postupcima kod uvoza i izvoza
- prikupljanje i dostava po dogovoru,
- garantirano vrijeme isporuke,
- GEFCO kontrolni toranj,
- upravljanje transporta masivnih tereta i opasne robe ili osjetljivog tereta u skladu sa njihovim specifikacijama,
- upravljanje postupcima za carinu na dodatnu vrijednost i porezno zastupanje,
- mogućnost praćenja pošiljke, pokazatelji uspješnosti, dokaz o isporuci
- upravljanje kod povrata robe.

158 agencija u više od 30 zemalja obrađuje 10 milijuna pošiljki godišnje iz regije Magreb (Afrika) do srednje Azije preko Balkana, zapadne i srednje Europe. GEFCO nudi fleksibilnu reakciju na domaćim i međunarodnim prometnim potrebama svojih klijenata.

6.3.2. Zračni prijevoz

Izrada i kontrola međunarodnog logističkog lanca je složen izazov za industrijske proizvođače. Tvrtka GEFCO je stručna u upravljanju redovitih i izvanrednih interkontinentalnih tokova, te pruža optimiziran zračni prijevoz prilagođen raznim logističkim izazovima.

Tvrtka GEFCO daje mogućnost slanja pošiljki od ili do svih većih svjetskih zračnih luka. Zahvaljujući njihovim međunarodnim platformama za zbirne pošiljke (čvorištima) i njihovim strateškim partnerima, pružaju konkurentne tarife, konstantnu kvalitetu usluga (zajamčen polazak, fluidnost prijevoza) i upravljanje tokovima "od vrata do vrata".

Potrebno je istaknuti i uslugu "Next Flight Out“ koja osigurava slanje proizvoda u roku od 48 sati do glavnih svjetskih zračnih luka, s pažljivo odabranom zrakoplovnom kompanijom. Kako bi se osigurala fluidnost, koriste učinkovite postupke za osiguravanje tereta kod GEFCO agencija i prosljeđivanje zrakoplovnim partnerima, kao i pojednostavljeni carinski postupak za uvoz i izvoz. U širokom međunarodnom području, beneficije tih pošiljki su kratko vrijeme isporuke uz prioritetno prikupljanje i dostavu, kao i upravljanje carinskim formalnostima.

6.3.3. Pomorski prijevoz

Kao međunarodni logistički operater, GEFCO kombinira operativnu stručnost i mogućnost upravljanja kojima nudi optimizirana rješenja za pomorski prijevoz. Pruža klijentima mrežu međunarodnih agencija, partnera i čvorišta povezanih u jedno IT sučelje. Sinergija tih resursa i njihovih vještina u logistici, carinskim formalnostima i porezne reprezentacije, kao i bliski odnosi s brojnim brodarskim poduzećima, daje im snažnu stručnost kao NVOCC operatora.

Osim standardne FCL usluge (prijevoz 20' i 40' punih kontejnera), GEFCO nudi i usluge s dodanom vrijednošću kao što su: Freight Management, Short Sea Solutions, PO Management, and Buyer’s Consolidation.

Također mogu upravljati s različitim dobavljačima tako da šalju više različitih narudžbi u jednom kontejneru za jednog primatelja (personalizirani zbirni LCL/FCL). U ovom slučaju klijenti mogu uštediti na carini, pomorskom transportu te naknadama pri dolasku.

6.3.4. Željeznički prijevoz

Pokrivanje velikih udaljenosti, opsluživanje zagušenih područja, odgovor na ograničene cestovne mreže u pojedinim regijama, sigurniji i pouzdaniji prijevoz osjetljivog tereta ili velikih količina tereta; željeznički prijevoz nudi učinkovita rješenja za sve složene međunarodne izazove opskrbe i distribucije. S više od 60 godina iskustva u ovom sektoru, GEFCO nudi cijeli niz "od vrata do vrata" transporta.

Internacionalizacija industrijske proizvodnje, a posebno nastanak novih područja u Kini i Rusiji, stvara nove izazove. GEFCO nudi pristup osnovnim strateškim željezničkim pravcima između Europe, Kine i Rusije.

Glavne rute željezničkog prometa u tvrtci GEFCO:

- Europa <–> Azija
- Europa <–> 1520
- 1520 <–> Azija
- Intra 1520 i Intra Europe

6.3.5. Carina

Sa 250.000 carinskih deklaracija provedenih svake godine i integriranoj mreži od 200 stručnjaka diljem 39 zemalja, razvili su značajnu stručnost u carinskim postupcima.

Carinski posrednik od 1971. godine, AEO certifikat u 13 zemalja ("Ovlašteni ekonomski operator"), u mogućnosti su upravljati carinskim operacijama u više od 100 zemalja širom svijeta, kao što su:

- Uvozne / izvozne deklaracije
- Slobodan protok ambalaže
- tranziti, priprema TIR i ATA karneta
- deklaracije za transport robe
- Ispravak i ovjera dokumenata

Također nude niz prilagođenih usluga:

- Regulativno praćenje i revizija

- Provedba pojednostavljenih carinskih postupaka
- Registracija za lokalni PDV (Strategic X-Pert), te upravljanje poreznim obvezama klijenata
- Centralizirana koordinacija klijentovih strategija preko jednog kontakta

U sljedećem odlomku opisan je primjer organiziranja i provedbe cestovnog prijevoza za tvrtku "Excel Assemblies Ltd". Navedena tvrtka daje upit GEFCO uredu u Hrvatskoj za transport dvije Euro palete ukupne mase 1300 kilograma u narednih tjedan dana. Potreban je transport u njihovu zagrebačku podružnicu "Excel Assemblies d.o.o." i podružnicu u Bosni i Hercegovini "Excel Assemblies BH d.o.o". Lokacija pošiljke za utovar je u gradu Emmen u Nizozemskoj.

Logistički operater koristi mapu raspoloživih prijevoznika u kojoj je vidljiv kamion prijevoznika Banovak PDS koji je trenutno u transportu, u Njemačkoj, grad Berlin, gdje obavlja iskrcaj kroz narednih nekoliko sati. Taj kamion ima samo 540 praznih kilometara do lokacije za utovar u Emmenu. Logistički operater kontaktira tvrtku Banovak PDS te traži ponudu za prijevoz dviju Euro paleta rutom Emmen – Zagreb – Poljice. Nakon dobivanja prihvatljive ponude za prijevoz, Banovak PDS kontaktira vozača kamiona i daje upute za sljedeći utovar. Sljedeće jutro vozač može obaviti ukrcaj u Emmenu i krenuti prema Zagrebu. S obzirom da se radi o međunarodnom transportu, korišten je CMR teretni list.

GEFCO kod organiziranja transporta ima veću proviziju kada prijevoznik ima manje praznih kilometara. Ukupna provizija je razlika vrijednosti izlaznog račun ('Excel Assemblies Ltd) i ulaznog računa (Banovak PDS).

8. Zaključak

Značaj logistike u posljednjih 20-tak godina naglo je porastao zahvaljujući činjenici da primjenom logističkih načela i metoda poduzeća mogu smanjiti svoje troškove, tj. povećati svoj profit. Globalizacija i razvoj logistike kao znanosti dovodi do stvaranja novih odnosa na tržištu, odnosa koji se temelje na novoj marketinško-logističkoj paradigmi djelovanja na tržištu. Sukladno tome, u globalnim poslovnim odnosima, logistički operateri poslovanje usmjeravaju na kupca, razvijaju partnerske odnose s ostalim tvrtkama na tržištu, omogućuju globalnim logističkim lancima pronaći svoje mjesto na globalnom svjetskom tržištu, uz povećanje efikasnosti i efektivnosti.

Značaj i razvoj logističkih operatera vidljiv je u promjenama kroz koncepte operatera od 1PL do 5PL kao najsuvremenijeg koncepta logističkog operatera koji se danas koristi. 5PL operateri omogućuju kupcima i elektroničko logističko poslovanje, koje se zasigurno tek počelo razvijati.

Specijalizacijom logističkih poslova povećalo se područje djelovanja logističkog operatera. Uz brojne druge logističke usluge, operateri obavljaju transport, skladištenje, upravljanje zalihama, distribuciju i cross docking. Logistički operateri svojim aktivnostima organizacije transporta u svim prometnim granama omogućuju brži, povoljniji, efikasniji i ekološki prihvatljiviji način transporta robe od točke ukrcaja do krajnjeg potrošača. Jedan od ciljeva logističkog operatera pri organizaciji transporta je smanjenje praznih kilometara (prijeđeni kilometri bez utovarene robe), kojima se smanjuju i ukupni prijeđeni kilometri transportnog sredstva, manja potrošnja goriva, time i manja cijena transporta. Ako se uzme u obzir da se na europskom tržištu preko logističkog operatera obavlja oko 60 % ukupnog transporta, njihov utjecaj pri smanjenju potrošnje goriva ima značajan utjecaj na smanjenje onečišćenja okoliša od izgaranja fosilnih goriva.

U budućnosti možemo očekivati razvoj postojećih i stvaranje novih logističkih znanja i tehnologija, a dosadašnji razvoj dokazuje važnost logistike i logističkih operatera u svim gospodarskim granama.

Literatura

[1] Ivaković, Č., Stanković, R., Šafran, M.: *Špedicija i logistički procesi,* Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2010.

[2] Drašković, M.: *Evolucija sistemskih logistikih provajdera,* Montenegrin journal of economics, no. 8, p. 119-127, 2008. [citirano 10.08.2016.] Dostupno na: http://www.repec.mnje.com/mje/2008/v04-n08/mje_2008_v04-n08-a16.pdf

[3] Zelenika, R., Pupovac, D., Vukmirović, S.: *Elektroničko poslovanje – čimbenik promjene marketinško-logističke paradigme,* Ekonomski pregled, vol. 53, no. 3, p. 291-318, 2002. [citirano 10.08.2016.] Dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/44101

[4] Pupovac, D.: *Logistički operator – čimbenik dinamičke optimalizacije globalnih logističkih lanaca,* Doktorska disertacija, Ekonomski fakultet, Sveučilište u Rijeci, 2006. [citirano 23.08.2016.] Dostupno na: https://bib.irb.hr/prikazi-rad?&rad=267439

[5] Macura, A. Čišić, D.: *Logistički koordinator kao sastavni dio procesa dobavnog lanca,* Scientific Journal of Maritime Research, vol. 26, no. 2, p. 315-326, 2012. [citirano: 16.08.2016.] Dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/138454

[6] Dunković, D.: *Logističke mreže i suvremene logističke usluge,* Suvremena trgovina, vol. 4, 2010. [citirano: 16.08.2016.] Dostupno na: https://bib.irb.hr/datoteka/479365.Dunkovi_Dario_Suvremena_trgovina_4_2010_Logistike_mree_i_suvremene_logistike_usluge.pdf

[7] Hertz S., Alfredsson M.: *Strategic development of third party logistics providers,* Industrial Marketing Management, vol. 32, no. 2, p. 139-149, 2003. [citirano: 16.08.2016.] Dostupno na: http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0019850102002286

[8] Šafran, M. Nastavni materijali iz kolegija *„Planiranje logističkih procesa“*, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2016.

[9] [citirano 22.08.2016.] Dostupno na: https://www.timocom.com.hr/?lexicon=1001291715577925%7CCMR%7CPojmovnik%20Transporta

[10] Golac, B.: *Organizacija i tehnika prijevoza tereta u cestovnom prometu*, Škola za cestovni promet, Zagreb, 2007.

[11] [citirano : 23.08.2016.] Dostupno na: https://hr.wikipedia.org/wiki/Teretnica

[12] [citirano : 16.08.2016.] Dostupno na: http://www.prometna-zona.com/tir-karnet/

[13] [citirano : 16.08.2016.] Dostupno na: http://www.hgk.hr/uvjerenja-2/ata-karnet.

[14] Krpan Lj., Maršanić, R., Jedvaj V.: *Upravljanje zalihama materijalnih dobara i skladišno poslovanje u logističkoj industriji*, Tehnički glasnik, p. 269-277, 2014. [citirano : 16.08.2016.] Dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/191155

[15] Poletan Jugović, T., Jurčić, J.: *Logistički špediterski operator kao perspektiva klasičnoga špeditera***,** Pomorski zbornik, vol. 43, p. 151-163, 2005. [citirano 16.08.2016.] Dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/79600

[16] URL: http://hr.gefco.net/ (pristupljeno: kolovoz 2016.)

[17] URL: http://www.gefco.net/en/ (pristupljeno: kolovoz 2016.)

Popis kratica

1PL	(First Party Logistics) prijevoznik
2PL	(Second Party Logistics) špediter
3PL	(Third Party Logistics) operater logističkih usluga
4PL	(Fourth Party Logistics) mrežni integrator
5PL	(Fifth Party Logistics) menadžer lanca isporuke
CMR	(franc. Convention relative au contrat de transport international de marchandises par route) Međunarodni sporazum o prijevozničkim ugovorima u cestovnom prometu robe
Karnet TIR	(franc. Transport International par la Rout) Carinska konvencija o međunarodnom prijevozu robe
IRU	(International Road Transport Organization) Međunarodna organizacija za cestovni promet
ATA	(eng. Temporary Admission) privremeni izvoz
EOQ	(Economic Order Quantity) ekonomična količina narudžbe
JIT	(Just in Time) točno na vrijeme
DRP	(Distribution Requirement Planning) planiranje i kontrola zaliha na osnovi tržišnih uvjeta distribucije
MRP	(Materials Requirement Planning) planiranje potreba za materijalom
LDC	(Logistics and Distribution Center) logističko-distribucijski centar
GEFCO	franc. Les Groupages Express de Franche-Comté
KPI	(Key Performance Indicator) ključni pokazatelji poslovanja
SQAS	(Safety & Quality Assessment System) Sustav procjene sigurnosti i kvalitete
SMETA	(Sedex Members Ethical Trade Audit) Revizija etičnosti poslovanja tvrtki članica Sedexa
FTL-LTL	(Full Truckload / Less than Truckload) puni kamion / manje od punog kamiona

NVOCC (non-vessel operating common carrier) linijski prijevoznik bez broda

AEO (Authorised Economic Operator) Ovlašteni ekonomski operator

Popis slika

Slika 1: Stupanj prijenosa pojedinih logističkih funkcija na operatere na europskom tržištu ... 6
Slika 2: Razvoj operaterske logističke djelatnosti ... 9
Slika 3: Primjer popunjavanja CMR-a ... 12
Slika 4: Sustav Cross docking-a ... 18
Slika 5: Logo tvrtke GEFCO ... 19
Slika 6: Širenje poslovne mreže, GEFCO ... 22

Popis tablica

Tablica 1: Prikaz zadataka koncepta 4PL operatera ... 7

METAPODACI

Naslov rada: Prikaz poslovanja logističkih operatera

Student: Luka Lektorić

Mentor: red. Prof. dr. sc. Mario Šafran

Naslov na drugom jeziku (engleski):

Presentation of Logistic Operators Activities

Povjerenstvo za obranu:

- Doc. dr. sc. Ratko Stanković predsjednik
- red. Prof. dr. sc. Mario Šafran mentor
- Dr. sc. Ivona Bajor član
- Doc. dr. sc. Diana Božić zamjena

Ustanova koja je dodijelila akademski stupanj: Fakultet prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu

Zavod: Zavod za transportnu Logistiku

Vrsta studija: Preddiplomski

Studij: ITS i logistika (npr. Promet, ITS i logistika, Aeronautika)

Datum obrane završnog rada:13.09.2016.

Napomena: pod datum obrane završnog rada navodi se prvi definirani datum roka obrane.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet prometnih znanosti
10000 Zagreb
Vukelićeva 4

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI I SUGLASNOST

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem kako je ovaj završni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem kako nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, niti je prepisan iz necitiranog rada, te nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem također, kako nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Svojim potpisom potvrđujem i dajem suglasnost za javnu objavu završnog rada pod naslovom _____

_____

na internetskim stranicama i repozitoriju Fakulteta prometnih znanosti, Digitalnom akademskom repozitoriju (DAR) pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Student/ica:

U Zagrebu, 5.9.2016 _____

(potpis)